

УДК 780.646.2.082.1:780.616.432(497.5)(092)

DOI 10.34064/khnum1-76.07

Дубка Олександр Сергійович

Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського,
кандидат мистецтвознавства, доцент
кафедри оркестрових духових та ударних інструментів
e-mail: progreso168@gmail.com;
ORCID iD: 0000-0003-0165-5116

Дяченко Юрій Станіславович

Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського,
кандидат мистецтвознавства, доцент,
в. о. завідувача кафедри оркестрових духових та ударних інструментів
e-mail: yuriyd_@ukr.net;
ORCID iD: 0000-0002-9522-137X

Соната для тромбона і фортепіано («Vox Gabrieli»)**С. Шулека: монументально-концертна репрезентація жанру**

Українське музикознавство XXI століття характеризується системним підходом до вивчення камерно-інструментальної музики, зокрема жанру сонати. З одного боку, сонатна форма в сучасному трактуванні зазнає змін з погляду композиторського мислення, з другого – з погляду виконавських підходів. Завдяки своїм характерним тембровим особливостям тромбон активно адаптується до цих тенденцій, проте вивчення сонат для цього інструмента в Україні залишається поза фокусом дослідницької уваги. Особливо це стосується сучасних творів, які виникли в останній третині XX – початку XXI століть. У статті аналізується Соната для тромбона і фортепіано («Vox Gabrieli») С. Шулека як яскравий приклад репрезентації сучасних напрямів виконавського мистецтва тромбона в Україні. Вибір твору зумовлений потребою вивчення тромбонної сонати, яка має «гібридну» природу, тобто містить жанрові компоненти як камерного, так і концертного твору. Мета статті – розкрити особливості жанрового поєднання сонати і концерту в контексті сучасного тромбонного камерного музикування на прикладі Сонати («Vox Gabrieli») для тромбона і фортепіано С. Шулека. Обраний дослідницький ракурс визначає наукову новизну пропонованої статті. Результати комплексного

© Видавець ХНУМ імені І. П. Котляревського, 2025.

Це стаття відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-SA 4.0.
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

аналізу твору дозволили дійти висновку, що в Сонаті С. Шулека присутні риси як камерного, так і концертного жанрів, а також низка виражальних засобів, завдяки яким розкривається широкий спектр художньо-технічного «потенціалу» тромбона. Зазначене вище робить твір затребуваним виконавцями та дозволяє вважати його значущим внеском у тромбовий репертуар.

Ключові слова: соната; жанрова гібридизація; тромбове виконавське мистецтво; виконавський та композиторський аспекти художнього твору.

Постановка проблеми.

Сучасне українське музикознавство демонструє зростаючу увагу до камерно-інструментальної музики, яка завдяки своїй жанровій гнучкості і відкритості до експериментів створює широкі можливості для реалізації композиторсько-виконавської комунікації. Важливе місце в цій сфері посідає жанр сонати як плідний ґрунт для творчої взаємодії між композитором і виконавцем. Сонатна форма передбачає активний процес зіставлення тематичного матеріалу, що створює драматургічний наратив, – саме ця динаміка вимагає глибокого осмислення з боку виконавця, стимулюючи його до творчого самовираження. Водночас композитор, створюючи сонату, часто залишає простір для інтерпретаційної свободи (темп, агогіка, динаміка, фактура), завдяки чому виконавець стає співтворцем музичного образу. У ХХ–ХХІ століттях цей діалог стає ще виразнішим, адже сучасні сонати нерідко відходять від класичних канонів, пропонуючи нові форми взаємодії з виконавцем – завдяки новітнім виконавським технікам, видам нотної графіки, елементам імпровізації тощо. Таким чином, соната залишається одним із найперспективніших жанрів для втілення діалогу між композитором і виконавцем.

Тромбон завдяки своїм численним семантичним амплуа та багатогранним акустичним і технічним особливостям може надати потужний імпульс для розширення виражального потенціалу сучасного камерного музикування. Попри зростаючу зацікавленість камерною музикою, питання, пов'язані з вивченням жанру сонати для тромбона,

особливо творів останньої третини ХХ – початку ХХІ століття, в українському музикознавстві залишаються недостатньо висвітленими.

Це визначає актуальність нашого дослідження, яка ґрунтується на двох основних аспектах:

– недостатній кількості вітчизняних наукових праць, присвячених виконавству на тромбоні та аналізу специфіки сонати для цього інструмента;

– необхідності детального виконавського аналізу Сонати для тромбона і фортепіано («*Vox Gabrieli*») С. Шулека з погляду демонстрації втілення тенденції до жанрової гібридизації в контексті тромбового мистецтва. Про успішність поєднання композитором у цьому творі жанрових рис сонати й концерту свідчить його широка популярність і серед виконавців-тромбоністів, і серед слухачів.

Останні дослідження і публікації. Стаття ґрунтується на аналізі праць українських та закордонних дослідників у сфері виконавства на тромбоні (Кравчук, 2024; Марценюк, 2016; Міненко, 2023) та жанрових особливостей сонати, зокрема для тромбона (Haines, 2014; Sudduth, 2006).

Мета дослідження – розкрити особливості жанрового поєднання сонати і концерту в контексті сучасного тромбового камерного музикування на прикладі Сонати для тромбона і фортепіано («*Vox Gabrieli*») С. Шулека.

Методологія дослідження. У процесі дослідження застосовано кілька методологічних підходів. *Історико-генетичний* метод використано для простеження витоків та еволюції жанру сонати для тромбона в контексті камерно-інструментальної музики. *Жанрово-стильовий* – для визначення стилістичних особливостей Сонати для тромбона і фортепіано («*Vox Gabrieli*») С. Шулека. Метод *структурного аналізу* застосовано для більш глибокого осмислення музичного твору з позиції його втілення у виконавській практиці. *Інтерпретаційний* метод дозволив виявити особливості авторського задуму, зіставити варіанти трактування музичного тексту, обґрунтувати художні і технічні виконавські рішення щодо мовностильових комплексів твору.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Термін «соната» виник в Італії в добу Бароко (1600–1750), спочатку використовуючись для відокремлення інструментальних творів від вокальних. Згідно дослідженням музикознавців, зокрема Р. Тарускіна (Taruskin, 2009), соната почала розвиватися у «форму мистецтва» саме в бароковій музиці, наприклад, у творчості А. Кореллі, який розрізняв *sonata da chiesa* (музику для церкви) та *sonata da camera* (музику для двору). Соната *da chiesa* у А. Кореллі майже без винятку складалася з чотирьох частин у послідовності «повільно – швидко – повільно – швидко». *Sonata da camera* містила будь-яку кількість танцювальних частин і лише пізніше стала дещо стандартизованою, найчастіше звертаючись до жанрів алеманди, куранти, сарабанди, жиги. У класичний період (близько 1750–1825 років) соната стала чітко структурованим, оформленим жанром, найчастіше складаючись із трьох частин; рідше твори цього жанру містили чотири чи дві частини. Послідовність частин «швидко–повільно–швидко» була характерною для тричастинної структури та «швидко–повільно–танцювально–швидко» – для чотиричастинної. За Дж. Саддудом (Sudduth, 2006), стандарту для двох частин у той період не існувало. Соната доби Романтизму здебільшого залишалася в межах, що склалися у класичний період, але композитори-романтики розширили експресивну палітру жанру, зокрема використовуючи більш «сміливі» співзвуччя та менш традиційні модуляції, а також вносячи більшу свободу в послідовність зміни частин. Після розпаду тональності й численних звукових експериментів у ХХ столітті деякі композитори відреагували, шукаючи натхнення для своїх творів у музиці доби Бароко та Класицизму, започаткувавши неокласичний рух. У цьому плані цікавим взірцем є Соната («*Vox Gabrieli*») для тромбона і фортепіано С. Шулека (Sulek, 1973).

С. Шулек (1914–1986) – композитор, диригент і скрипаль – вважається одним із провідних діячів хорватського музичного мистецтва ХХ століття. Він навчався гри на скрипці у В. Гумла (V. Huml) в Загребській музичній академії, де також відвідував класи композиції

у Б. Берси (B. Versa). У 1945 році він став професором скрипки в Академії, а в 1947 році – професором композиції. Він викладав там до виходу на пенсію в 1975 році. С. Шулек також вів активну діяльність як камерний музикант, грав у Загребському квітеті і фортепіанному тріо. Крім того, був диригентом камерного оркестру Загребського радіо, який вивів на міжнародну сцену. С. Шулек також гастролював як перший скрипаль із Загребським квітетом і з тріо, включно з піаністом І. Мацеком (I. Masek) і віолончелістом А. Джанігро (A. Janigro) (згідно Haines, 2014). С. Шулек написав вісім симфоній, дві опери, десять концертів, чотири класичних концерти для оркестру, збірку вокальної музики та багато сонат для різних складів. У своїх композиціях він використовував романтичні засоби виразності, звертався до барокових та класичних форм, попри поширення численних авангардних течій у 1950–1960 роки (Sudduth, 2006). Отже, С. Шулека визнають видатним композитором на його батьківщині в Хорватії, однак його твори нечасто виконуються за межами країни.

Соната («*Vox Gabrieli*») для тромбона і фортепіано, написана в 1973 році, була створена на замовлення Міжнародної асоціації тромбоністів і присвячена В. Ф. Крамеру (W. F. Cramer), колишньому професору гри на тромбоні в Університеті штату Флорида. Як і широко популярні фортепіанні сонати С. Шулека, його Соната для тромбона і фортепіано також отримала високу оцінку з боку виконавців-тромбоністів та слухачів і була визнана «дорогоцінним каменем» стандартного репертуару для тромбона. Сонату виконували та записували відомі тромбоністи, зокрема Р. Зауер (R. Sauer), К. Ліндберг (C. Lindberg) і А. Трудель (A. Trudel), Дж. Алессі (J. Alessi) (Haines, 2014: 5).

Хоча С. Шулек створював свої композиції у ХХ столітті, його Соната «*Vox Gabrieli*» для тромбона і фортепіано вирізняється неокласичними рисами та синтезом стилістичних елементів різних історичних епох. Під час написання твору композитор відчував сильний вплив музичного стилю бароко, проте його музика насичена й виразними елементами доби Романтизму, про що свідчить її надзвичайно експресивний характер, зокрема, фокусування уваги на мелодичних

елементах: для Сонати характерні мелодичні лінії у верхньому регістрі, що підносяться над щільною гармонічною фактурою фортепіано. Композитор демонструє експресивну природу тромбона через динамічні та мелодичні градації та використання всього діапазону інструмента, створюючи складні творчі завдання як для соліста-тромбоніста, так і для піаніста (там само: 5–6).

Твір має характерну назву, отже, правомірно вважати Сонату програмною. «*Vox Gabrieli*» перекладається як «Голос Гавріїла», тобто біблійного архангела – вісника Божої волі, який грою на духовому інструменті сповіщає про майбутні події, зокрема й Судний день. Н. Дж. Саддут зазначає, що в лютеранському перекладі Біблії Гавріїл грає саме на тромбоні (Sudduth, 2006). Історія появи цього інструмента в епоху Відродження пов'язана із церковною практикою, отже, тембр тромбона в контексті композиції С. Шулека є цілком доречним. «Різні стилі твору окреслюють способи, якими Гавріїл передає свої послання на землі, починаючи від твердих та авторитетних заяв і закінчуючи м'якими словами, сповненими розуміння та втіхи» – вважає Р. Гейнс (Haines, 2014: 6).

Стосовно структури Сонати, яка є одночастинною композицією, думки дослідників дещо різняться. Так, Н. Дж. Саддут вбачає в ній барокову сюїтність та намагається конкретизувати її програмну спрямованість: «Соната Шулека – це одночастинний твір, натхненний ранньою ідеєю сонати як просто багаточастинного інструментального твору. У першому розділі тріольний ритм у тромбона зіставлений із дуольною пульсацією восьмими тривалостями у фортепіано. Другий розділ – легкий, скерцозний, який завершується потужніше. Третій розділ позначений як *dolce espressivo* та є ліричним. Четвертий розділ із *marcato* як стилістичною позначкою звертається до більш потужної сторони [виразного потенціалу] тромбона. Наступний розділ – *cantabile*, зі співочою якістю, а фортепіано безпосередньо вводить у подальший швидкий розділ. Наступний повільний розділ є повторенням третього, але в тональності квартою вище. Останній швидкий розділ позначений як *disperatamente*, що італійською означає

“відчайдушно”. Це символізує Судний день. В останньому розділі повертається тематичний матеріал із першого з деякими варіаціями, щоби довести твір до потужного, піднесеного завершення, що представляє відкриття воріт Небесних» (Sudduth, 2006). Однак наведеними спостереженнями аналіз дослідником композиційної структури Сонати вичерпується, залишаючи осторонь, зокрема, тематичні і тональні співвідношення – основу сонатної форми в її класичному розумінні.

Інша дослідниця, Ребека Гейнс, вважає, що С. Шулек не виходить за усталені межі класичної сонати: «Дотримуючись традиційної сонатної форми, експозиція починається в сі-бемоль мінорі з вогняної та невпинної мелодичної лінії тромбона, що супроводжується розкотистими секстолями фортепіано» (Haines, 2014: 6). Проте більш-менш детальний аналіз твору не був головним завданням жодного з дослідників, і надані ними характеристики створюють лише вельми обмежене уявлення щодо форми, стилістики та образності твору: «Загалом, розвиток характеризується співучим тоном, який ще більше посилюється грайливою взаємодією між тромбоном та фортепіано, але водночас авторитарним у мелодичних висловлюваннях, що ніби демонструє наполегливість голосу Гавриїла, – [вірогідно, мова йде про розробку]. – Далі твір вступає в перехід з бурхливими мелодіями, що передаються між фортепіано і тромбоном, нарощуючи напругу, поки каденції фортепіано не повертаються до сі-бемоль мінору в репризі. Зрештою, твір переходить до основної теми експозиції та завершується потужним фінальним твердженням...» (там само).

Отже, перейдемо до більш детального аналізу Сонати для тромбона і фортепіано «*Vox Gabrieli*». Твір С. Шулека є достатньо лаконічною композицією (час звучання – приблизно 8 хвилин); на нашу думку, це зразок жанру одночастинної сонатної форми, що набула популярності в епоху Романтизму. Попри лаконічність і одночастинність, Соната має всі необхідні тематичні елементи й розділи форми, що сприяє її цілісності та завершеності. У Сонаті відсутні значні темпові контрасти, розвиток відбувається в межах початкового темпу *Andante moderato*, але є помітні контрастні зіставлення на рівні тематизму, що

підкреслює деталізовану роботу композитора із загальним музичним образом твору. Водночас образний зміст Сонати гармоніює з романтичними тенденціями: головний тематизм має баладно-оповідальний характер (головна, побічна та заключна партія), а контрастність побудована на введенні тематизму «батального» забарвлення (сполучна партія та елементи розробки).

Так, одночастинна сонатна композиція має традиційні три розділи – експозицію (*Andante moderato*), розробку (*poco accel.*), репризу (*dolce espr.* у тромбона) – та коду (*Tempo I ma un poco sostenuto*), що стає емоційною вершиною розвитку Сонати. Не випадково композитор розташовує кульмінацію наприкінці твору, тим самим стверджуючи головну тему, тобто думку та образ твору, що сприяє також утриманню уваги слухача через повернення основного тематичного матеріалу. Таким чином, відсутність контрастів на темповому і тематичному рівні ще раз підкреслює єдність мислення композитора та його солідарність із романтичними тенденціями, що втілюються новітніми засобами. Відсутність темпових контрастів компенсується артикуляційними та динамічними градаціями. На цих рівнях відбувається діалогічна взаємодія тромбона та фортепіано – у сполучній, заключній партіях та розробці.

В експозиції Сонати діють чотири теми, які за традиціями класичної сонати можна назвати головною (ГП), сполучною (СП), побічною (ПП) та заключною (ЗП) партіями. Але на рівні музичного цілого, незважаючи на багатотемність Сонати, контрастують лише тематичні комплекси: ГП+ПП та СП+ЗП.

Головна партія (тт. 1–20, *b-moll*, змінний розмір з опорою на тридольну пульсацію) репрезентує основну ідею твору – партії тромбона та фортепіано, доповнюючи одна одну, створюють відчуття безперервного руху, що в іще більшій динаміці буде представлено в коді Сонати. Жанровими ознаками «баладності» тематизму ГП є розгорнуті широкі пасажі фортепіано та мелодії широкого дихання в тромбона.

Другий тематичний елемент – сполучна партія маршово-танцювального характеру (тт. 21–44, *b-Des*), яка є першим контрастом

до головної теми та зразком діалогу між тромбоном і фортепіано, що здійснюється на рівні артикуляційних та динамічних засобів, без застосування темпового контрасту. Відхилення в мажорну сферу теж є контрастом до витриманої в мінорних барвах головної партії.

Третій тематичний елемент – побічна партія оповідально-колического характеру (тт. 45–65, *C-dur*) – повертає слухача до образів головної теми в просвітлено-стриманому варіанті, де переважає мажорний нахил та врівноваженість у викладенні музичного матеріалу. Через збільшення ритмічних одиниць складається враження уповільнення темпу, попри збереження загальних темпових стандартів. Лінія діалогу між партіями тромбона та фортепіано, що була започаткована в сполучній партії, продовжується, наближаючи образ Сонати до більш епічних зразків.

Четвертий тематичний елемент – тонально нестійка заключна партія (тт. 66–77) з речитативно-діалогічними конструкціями – є логічним завершенням побічної, підсумовуючи весь експозиційний розділ, де відбувався розвиток від бурхливо-емоційної головної до танцювально-маршової сполучної та оповідальної побічної партії.

Розробка (тт. 78–141), у свою чергу, також має два розділи. Перший (тт. 78–102) – м'який за звучанням, він частково повертає слухача до емоційного забарвлення головної теми. Про це свідчать висхідні ходи в партії тромбона, що є інтонаційним «зерном» Сонати. Перед початком другого розділу розробки звучить невелика тематична зв'язка (тт. 103–106), що основана на гострих маршових ритмах та є модифікованою сполучною партією. Другий розділ (тт. 107–126) є розвитком головної партії. Композитор, попри розмір 4/4, повертає музиці тридольну пульсацію завдяки використанню тріолей; партія фортепіано стає більш щільною та розвиненою, а партія тромбона набуває «сольних» рис, перебираючи на себе увагу мелодією вокального типу і тріольними ритмами. Перед початком репризи знову звучить невелика зв'язка (тт. 127–141), що повертає маршові ритми сполучної партії, наче підготовлюючи звучання побічної.

Реприза (тт. 142–211) демонструє дзеркальний принцип проведення тематичного матеріалу: ПП–ЗП–ГП, з відсутністю сполучної партії. Співвідношення тональностей – *F-dur* у побічній та основна тональність *b-moll* у головній, що є традиційним домінантовим зіставленням для дзеркальних реприз, де композитор свідомо не проводить партії в одній тональності. Використання дзеркальної репризи у цій Сонаті не є випадковим, тому що загальна структура твору та послідовність проведення тем вибудовується за принципом арки, що неодноразово повертає слухача до головної теми, попри всі контрасти і розвиток.

Кода (тт. 212–226) – феєричне *tutti* фортепіано і тромбона, де повертається взаємодоповнювальне звучання двох інструментів у безперервному русі. У партії тромбона з'являються найвищі теситурні елементи, а партія фортепіано за щільністю фактури нагадує звучання симфонічного оркестру – усе це свідчить про кульмінацію твору, якою й завершується Соната.

Соната «*Vox Gabrieli*» С. Шулека є яскравим прикладом концертного твору для тромбона та фортепіано, де водночас втілені, з одного боку, принципи камерності й лаконічності, а з другого – широкого мислення та концертності, що вимагає високого рівня підготовки та зрілості виконавців. При цьому твір потребує значної виконавської майстерності від обох учасників ансамблю – тромбоніста і піаніста. Це обумовлено побудовою Сонати за принципом, який можна визначити як принцип концертно-камерного діалогу, що дозволяє класифікувати її жанр як «гібридний» – «соната-концерт». У рамках цього «концерту» відбувається взаємодія двох солістів, які виступають на паритетній основі, що є специфічним для самого сонатно-камерного жанру. Д. Кравчук (Кравчук, 2024) підкреслює такий важливий компонент камерного музикування за участю тромбона та фортепіано, як тембровий ансамбль, зазначаючи, що поєднання тембрів створює багатопланову музичну структуру, формуючи складні звукові простори. Також темброва взаємодія допомагає розкрити драматургічну ідею композиції, акцентуючи важливі моменти і зміни емоційного

забарвлення. Таким чином, ретельна попередня спільна робота виконавців над формуванням тембрового ансамблю відіграє ключову роль у створенні глибокої та якісної музичної інтерпретації. «Ключовими факторами виконавської стратегії в плані тембрового ансамблю є темброва мобільність та гнучкість, врахування драматургічного контексту та стилістичних особливостей, а також багатовимірність сприйняття тембрового ансамблю» (Кравчук, 2024: 348).

При цьому, якщо в партії фортепіано Сонати С. Шулека «*Vox Gabrieli*» спостерігається доволі традиційна, хоча й не проста для реалізації поліфонія різних за функціями голосів та пластів, то партія тромбона, на перший погляд, не містить явної віртуозності. Однак, розуміючи під віртуозністю не лише тільки дрібну техніку та ефектні способи звуковидобування, а й повний комплекс артикуляційних прийомів, сформованих відповідно до принципів виконавської майстерності, зауважимо, що партія тромбона в цій Сонаті містить низку складнощів. Одна з них – велика кількість «легатної» музики з представленням досить розлогих фраз, де виконавець має подбати не тільки про раціональне використання дихання, а й навіть про саму чистоту інтонування на тромбоні. Стосовно решти видів артикуляції та прийомів гри на тромбоні зазначимо, що в цій Сонаті вони досить традиційні. Це – маркатний штрих, типовий для речитативно-декламаційних тематичних побудов, репетиційна техніка, що потребує застосування «потрійного язика». Проте, як зауважує А. Міненко (Міненко, 2023: 51), у сучасному виконавському мистецтві вже не є актуальним розподіл на традиційні та нетрадиційні засоби виразності, адже кількість творів із новітніми прийомами гри невинно зростає.

Висновки.

Аналіз Сонати С. Шулека для тромбона і фортепіано («*Vox Gabrieli*») дозволив виявити на її прикладі особливості жанрового поєднання сонати і концерту в контексті сучасного тромбонового камерного музикування.

За своєю структурою Соната С. Шулека є одночастинним твором, що містить традиційні для цього жанру розділи: експозицію, розробку,

репризу та коду. Композиційна драматургія твору спрямована до кульмінації у фінальному розділі, що підкреслює цілісність його музичного змісту. Визначальними рисами стилістики твору є застосування поліфонічних прийомів, складних ритмічних структур і динамічних контрастів.

З виконавського погляду, Соната вирізняється високим рівнем складності як для тромбоніста, так і для піаніста. Партія тромбона вимагає досконалого володіння артикуляційними техніками, зокрема *legato* та репетиційною технікою, тоді як партія фортепіано потребує відтворення оркестрового звучання.

Риси концертності у творі проявляються у викладенні партії соліста і партії фортепіано за принципом «діалогу-змагання» (протиставлення *solo-tutti*), при цьому фортепіано виконує функцію оркестрового *tutti*.

Отже, Соната С. Шулека для тромбона і фортепіано («*Vox Gabrieli*») є характерним прикладом «гібридного» жанру, який поєднує риси камерного та концертного твору. Це робить її значущим внеском у репертуар камерно-інструментальної музики для тромбона та фортепіано, сприяючи подальшому розвитку виконавської майстерності в цьому напрямі.

ЛІТЕРАТУРА

- Кравчук, Д. (2024). Тембровий ансамбль в сонаті для тромбона та фортепіано Ю. Іщенка як основа виконавської стратегії. *Музичне мистецтво і культура*, 39, 339–348. DOI: <https://doi.org/10.31723/2524-0447-2024-39-26>.
- Марценюк, Г. (2016). Витоки і розвиток українського тромбового мистецтва в контексті міжнародних творчих зв'язків. *Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя*, 8, 60–65.
- Міненко, А. (2023). Постмодернові тромбові тенденції: від Л. Беріо до В. Рунчака. *Українська музика: науковий часопис*, 3–4 (46–47), 49–56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-0926-2023-3-4-46-47-6>.

- Haines, R. (2014). *Tenor Trombone Recital*. (Lee Honors College Theses). Paper 2608. Western Michigan University. Kalamazoo, MI. https://scholarworks.wmich.edu/honors_theses/2608/
- Sudduth, N. J. (2006). *The Twentieth-Century Trombone Sonata*. (Honors project thesis). Ball State University. Muncie, Indiana. <https://studylib.net/doc/11240975/2005-2006-the-twentieth-century-trombone-sonata-nathanael>
- Sulek, S. (1973). *Sonata for trombone and Piano («Vox Gabrieli»)*. Vuarmarens, Swizerland: The Brass Press, a division of Edition Bim.
- Taruskin, R. (2009). *Oxford History of Western Music*. Vol. 2: Music in the seventeenth and eighteenth centuries. Oxford: Oxford University Press.

REFERENCES

- Haines, R. (2014). *Tenor Trombone Recital*. (Lee Honors College Theses). Paper 2608. Western Michigan University. Kalamazoo, MI. https://scholarworks.wmich.edu/honors_theses/2608/ [in English].
- Kravchuk, D. (2024). Timbre ensemble in the Sonata for trombone and piano by Yu. Ishchenko as a basis of performance strategy. *Musical Art and Culture*, 39, 339–348. DOI: <https://doi.org/10.31723/2524-0447-2024-39-26> [in Ukrainian].
- Martseniuk, H. (2016). The origins and development of Ukrainian trombone art in the context of international creative relations. *History of formation and prospects of development of wind music in the context of national culture of Ukraine and abroad*, 8, 60–65 [in Ukrainian].
- Minenko, A. (2023). Postmodern trombone trends: from L. Berio to V. Runchak. *Ukrainian music: a scientific journal*, 3-4 (46-47), 49–56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-0926-2023-3-4-46-47-6> [in Ukrainian].
- Sudduth, N. J. (2006). *The Twentieth-Century Trombone Sonata*. (Honors project thesis). Ball State University. Muncie, Indiana. <https://studylib.net/doc/11240975/2005-2006-the-twentieth-century-trombone-sonata-nathanael> [in English].
- Sulek, S. (1973). *Sonata for trombone and Piano («Vox Gabrieli»)*. Vuarmarens, Swizerland: The Brass Press, a division of Edition Bim [in English].
- Taruskin, R. (2009). *Oxford History of Western Music*. Vol. 2: Music in the seventeenth and eighteenth centuries. Oxford: Oxford University Press [in English].

Oleksandr Dubka

Kharkiv I. P. Kotlyarevsky National University of Arts,
 PhD in Art Studies, Associate Professor,
 the Department of Orchestra Wind and Percussion Instruments,
 e-mail: progreso168@gmail.com;
 ORCID iD 0000-0003-0165-5116

Yuriy Dyachenko

Kharkiv I. P. Kotlyarevsky National University of Arts,
 PhD in Art Studies, Associate Professor,
 Head of the Department of Orchestra Wind and Percussion Instruments,
 e-mail: yuriyd_@ukr.net;
 ORCID iD: 0000-0002-9522-137X

S. Šulek's Sonata for trombone and piano ("Vox Gabrieli"): a monumental concert representation of the genre

Statement of the problem. *The modern Ukrainian musicology is notable for its systematic approach to the study of chamber and instrumental music, in particular the sonata genre, which is one of the key for the interaction between the composer and the performer. The trombone, owing to its unique timbre characteristics, is actively adapting to new compositional trends, however, the study of the sonata genre for this instrument in Ukraine is still underdeveloped. This is especially true for modern compositions created in the last third of the 20th and early 21st centuries. Chamber music for the trombone occupies a relatively narrow niche in the modern performing repertoire, which necessitates a detailed theoretical and performing-analytical consideration of each significant composition. One of such compositions is the Sonata for trombone and piano ("Vox Gabrieli") by S. Šulek, which is distinguished by its versatility of interpretations and deep musical content.*

Objectives, methods, and novelty of the research. *The purpose of the study is to reveal the features of the genre combination of sonata and concerto using the example of Sonata the for trombone and piano ("Vox Gabrieli") by S. Šulek. The choice of this composition is stipulated by the need to study the trombone sonata, which has a "hybrid" nature, that is, it contains the genre components of both a chamber and a concert composition. This research perspective represents the scientific novelty of this study. As a result of the complex musicological and the performance analysis, the structural and compositional features of the composition were revealed.*

Research results. *The Sonata for trombone and piano ("Vox Gabrieli") is a one-movement composition that contains all the traditional sections of the sonata form: exposition, development, reprise, and coda. The compositional dramaturgy of the Sonata is constructed in such a way that it logically directs the listener to the climax in the final part, emphasizing the integrity of the musical content. Such a structure contributes to the effective development of musical thought, creating a bright dramatic effect. The study focuses on the genre and style features of the composition. It is noted that one of the defining features of the Sonata style is the use of polyphonic techniques, which adds multi-layered texture. Also the complex rhythmic structures that require a high level of technical skill from the performers are typical.*

The Sonata is also notable for its genre synthesis, combining features of chamber and concert music. This is manifested in the interaction of the parts: the piano performs not only an accompanying function, but also acquires an orchestral sound, creating a kind of dialogue with the trombone. This approach emphasizes the concert nature of the composition, expanding its interpretative possibilities. From the point of view of performing technique, the Sonata is a difficult test for both the trombonist and the pianist. The trombone part requires perfect mastery of articulation techniques, in particular the legato technique and the "triple tongue" technique. The piano part is distinguished by its dense texture and complex harmonic organization, which gives it the symphonic sound.

Conclusion. *The Sonata for trombone and piano ("Vox Gabrieli") by S. Šulek is a vivid example of the combination of chamber and concert features, which makes it a significant contribution to the repertoire for the trombone and piano.*

Keywords: *sonata; genre hybridization; trombone performing art; performing and compositional aspects of the artistic composition.*

*Стаття надійшла до редакції 2.07.2025,
рекомендована до друку 11.08.2025, оприлюднена 30.09.2025.*